

NIEUWSBRIEF januari 2019

Voorwoord

Hoe is Oirschot ontstaan? Wat was de oudste winkel van Oirschot? Wat wil de grote stoel van Oirschot zeggen? Op 10 december ontvingen we in de heemkamer een groep kinderen van basisschool De Korenbloem, met hun juffrouw Janneke. Het bezoek werd gepland naar aanleiding van het artikel in de Uitstraling van september. De kinderen hadden zich goed voorbereid: behalve een aantal vragen hadden ze ook een stukje van hun stamboom uitgezocht waarmee we op internet verder konden zoeken.

Natuurlijk is het fantastisch om jonge kinderen op deze manier met heemkunde in contact te brengen. En het is ook leerzaam, omdat je een kijkje kunt nemen in hun belevingswereld. Wie had bijvoorbeeld kunnen denken dat het beeld van de heilige familie in de Goei Kamer de vraag oproept wie Jozef en Maria precies zijn? Maar vooral was het leuk omdat de kinderen oprecht geïnteresseerd waren en met verrassende vragen kwamen. Leuker wordt het natuurlijk als ze zich in de toekomst ook actief met de plaatselijke geschiedenis gaan bezighouden. Want jong bloed kunnen we als heemkundekring zeker gebruiken!

Ik wens u namens het bestuur het allerbeste voor het nieuwe jaar 2019, en graag tot ziens op de jaarvergadering op 17 januari.

Anton Neggens
Voorzitter

Een volksverhaal als kerstvertelling

In het heemkundig tijdschrift 'Van den Herd' (Jaargang 25, nr. 1) schreef ik een artikel over 'Volksverhalen uit de Kempen die zich afspelen in de kerstnacht.' Hieronder horen o.a. verhalen over verzonken klokken, die op allerlei plaatsen in Brabant voorkwamen, zoals het verhaal over een 'klokkuil' in Zitterd. Deze Nieuwsbrief, die in de kersttijd verschijnt, is 'n mooie aanleiding om u het hele verhaal (in de oorspronkelijke spelling!) te laten horen:

'De klokkuil bij Zitterd'

“De triestige eenzaamheid van het heidelandchap tussen Veldhoven en Oerle werd vroeger door niemand bezocht die er niet nodig zijn moest voor zaken of familiebezoek.

't Was er somber-stil altijd in die wijde vlakke van zand, brem en erica met hier en daar een donker mastbosch waardoor de wind geheimzinnig ruischte, vooral bij avond in het najaar, als telkens onverhoeds vlagen opstaken met zware regenbuien.

'Het laatste oordeel', schilderij van Jeroen Bosch

Wie dan de heide in moest, was te beklagen. Wilde hij niet verdwalen of omkomen in het moerassige sop van den met zuur gras spichtig begroeide bodem in de nabijheid der bosschen, dan moest hij het pad volgen in de richting van Zitterd.

In de nabijheid van dit gehucht, eenige passen van den weg verwijderd, lag echter een kuil, in den zomer meestal droog maar in 't najaar vol water. Die heette 'de klokkuil'. Wie er passeeren moest, sloeg een kruis, want hier waren eertijds booze machten aan het werk geweest en daarvoor moest men op zijn hoede zijn.

Wat was er dan gebeurd?

Toen eens de Franschen hier in 't land den baas speelden en zij, nooit verzadigd van het krijgvoeren, gebrek aan ammunitie kregen, besloot hun aanvoerder te Steensel de klok uit den toren te laten halen, opdat van de spijs kanonnen konden gegoten worden. Hij requireerde dus bij een van de boeren een kar, en daarop werd het zware metaal geladen met heel veel moeite en niet zonder lijfsgevaar voor wie de behulpzame hand moest bieden bij zo'n ongewoon karwei.

Maar het lukte ten slotte toch het gevaarte erop te hijschen.

Over den hobbeligen mullen weg bleek het vervoer moeilijker dan men zich voorgesteld had. De wagen hotste en botste heen en weer, en bleek te licht gebouwd voor de hem toegedachten last; hij bezweek. De rader-asse brak, en de klok gleed van de kar op den weeken zandgrond en zette zich eenige centimeters diep vast in den lossen bodem van de hei. Anstonds allehens aan het werk met stevige einden hout, die men onder het metaal poggde te wringen om de klok te kunnen optillen, daar spoedig een zwaardere kar was opgeëischt, waarmee ze te bestemder plaatse moest worden gebracht.

Wat men echter tobde en zwoegde, de klok kwam wel in beweging maar, hoe meer men groef, hoe dieper ze verzonk, todat men eindelijk geen kans meer zag ze daarvandaan te krijgen. Ze bleef er liggen. Zoo ontstond 'de klokkuil'.

Wie zich wil overtuigen dat ze nog steeds daar in den grond verdoken zit, hij ga in den Kerstnacht om twaalf uur erheen; hij kan dan uit de diepte het somber gelui van haar metalen stem duidelijk horen.”

Overigens lezen we over het luiden van klokken bij de feestdagen in het boek 'Nederlandse volksgebruiken bij hoogtijdagen' van Catharina van der Graft, dat: 'het lossen van schoten in de Nieuwjaarsnacht, het blazen op hoorns, het ratelen met ratels en het luiden van klokken in de voorafgaande dagen en nachten', terug te voeren is op het geloof van onze heidense voorouders. De boze geesten die in de midwintertijd op aarde rondzwierven moesten zo op

een afstand gehouden worden. Het afsteken van vuurwerk met Nieuwjaar zou te herleiden zijn tot een gebruik uit vroeger tijden om vuren aan te steken bij het wisselen van de seizoenen.

Bron verhaal: 'Uit Droom- en Fantasiewereld, deel II: Brabantsche Sagen' van J. Kleijntjens en H. Knippenberg. (Maria van Deutekom)

Reminder Jaarvergadering 17 januari 2019

Donderdag 17 januari 2019 vindt in Café 't Vrijthof weer de jaarlijkse algemene vergadering van onze Heemkundekring plaats waarin we terugblikken op het afgelopen jaar en vooruitkijken naar het volgende.

U ontvangt voor de jaarvergadering apart een uitnodiging met nadere informatie over wat er die avond zoal op het programma staat.

Hartelijk welkom op de vergadering!

Jaarprogrammaboekje Heemkundekring 2019

Net als vorig jaar is er weer een Jaarprogrammaboekje vervaardigd waarin alle activiteiten van de heemkundekring 'De Heerlijkheid Oirschot' voor 2019 (voor zover nu bekend) zijn opgenomen. Van een enkele activiteit zoals bijv. de studiereizen is het programma nog niet duidelijk; aanvullende informatie hierover ontvangt u via de Nieuwsbrief.

Dit keer is voor het Jaarprogrammaboekje gekozen voor een digitale uitvoering. Alle leden ontvangen een exemplaar en daarnaast wordt het Jaarprogramma ook op de website van de heemkundekring geplaatst.

Iedereen hartelijk dank voor de medewerking!

Herhaalde Oproep Redactie 'Van den Herd'

Hierbij herinneren we u nog eens aan de oproep van vorige maand voor een nieuw redactielid van ons heemkundig tijdschrift 'Van den Herd'.

We hopen dat er onder onze leden talenten schuilen die met name op het digitale vlak de redactie van 'Van den Herd' willen komen versterken.

Als u interesse heeft voor deze mooie taak kunt u zich melden bij de redactie van het tijdschrift of via secretariaat@deheerlijkheidoirschot.nl.

Uitgaven en mededelingen

- 1) Onze heemkundekring heeft een facebookaccount. U kunt ons vinden op :

- 2) Op de site van Brabantserfgoed staat een nieuw dialectspel met korte verhalen in Brabantse dialecten die eindigen op een woord waar u de betekenis van kunt raden. Luisteren naar de verhalen kan ook. Voor meer informatie kijk op:

<https://www.brabantserfgoed.nl/page/7292/dialect>

- 3) Maandag 28 januari 2019 start de Erfgoed Brabant Academie weer met de cursus: 'Regionale geschiedenis in Brabant: een verkenning' bij de leerstoel 'Cultuur in Brabant' op de Universiteit van Tilburg. Docenten: prof. dr. Arnoud-Jan Bijsterveld, drs. Jan van Oudheusden en Prof. dr. Jos Swanenberg. Aan het begin van de cursus is er een excursie. Kosten: € 100,-. Inschrijving tot 21 januari 2019 via een mail naar: info@erfgoedbrabant.nl

- 4) Op 9 maart 2019 start weer de cursus Oirschotlogie. Het is al de 4^e keer dat deze succesvolle cursus start. Kosten € 110,-. Voor meer informatie en inschrijving zie de website: www.oirschotlogie.nl. In het najaar van 2019 is het plan te starten met verdiepingscursussen voor ex-cursisten met als mogelijke onderwerpen: architectuurroute, landgoed Baest, kloosters, tweede wereldoorlog e.d. Zodra het programma bekend is volgt meer informatie.
- 5) In het voorjaar zijn er weer interessante Erfgoedcolleges te volgen bij de Erfgoed Brabant Academie. Dit keer staan historische oorlogen en de impact daarvan op Brabant en de Brabanders centraal. Voor meer info zie de website : <https://www.erfgoedbrabant.nl>

Erfgoedcentrum De Ravenpoort

Openingstijden: op maandag- en donderdagavond van 18.30 uur - 21.00 uur.

Er is nog steeds behoefte aan gastheren en gastvrouwen, die tijdens de opening de bezoekende leden willen ontvangen. Mocht u geïnteresseerd zijn in dit leuke werk, dan graag contact opnemen met Marina Pasmans. Ook mensen die graag een poetskarwei op zich willen nemen worden verzocht dit aan Marina door te geven. Dat kan via mail: marinapasmans@hotmail.com (of telefonisch: 0499-574757).

Activiteitenkalender 1^e helft 2019

(Let op: Tussentijdse wijzigingen zijn mogelijk!)

Do 17-01-2019   Jaarvergadering Heemkundekring

Do 21-02-2019   Lezing 'De geschiedenis van de Oirschotse meubelindustrie'

Do 21-03-2019   Lezing 'Tradities, de nieuwe tak van erfgoed'

Do 18-04-2019   Lezing 'Toen arm zijn nog een misdaad was '

Za 04-05-2019   Fietstocht langs 'Oorlogsherinneringen'

Di 21-05-2019   Lezing 'Geschiedenis van Best'